

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

для
документів

Володимир ДУБІНСЬКИЙ

число

місяць

2025 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА

практики студентів що навчаються
за навчальним планом першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
предметна спеціальність 014.16 Середня освіта (Захист України)
освітньо-професійна програма «Середня освіта (Захист України)»
денної форми здобуття вищої освіти

2025 р.

Автори :

Володимир МИСІВ, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Геннадій ЄДИНАК, професор кафедри теорії і методики фізичного виховання, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

Вадим ВОРОНЕЦЬКИЙ, старший викладач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат педагогічних наук, заслужений тренер України з пауерліфтингу

Олександр ВОЛОХ, старший викладач кафедри військової підготовки, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

Володимир БАРАНОВСЬКИЙ, вчитель Захисту України Кам'янець-Подільського ліцею №12

Сергій ПОТАПЧУК, старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

підпис

Володимир МИСІВ

Ухвалено на засіданні кафедри теорії і методики фізичного виховання
Протокол № 12 від 17.06.2024 р.

Завідувач кафедри

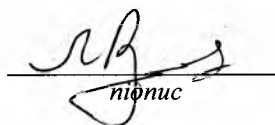

Юрій ЮРЧИШИН

Ухвалено на засіданні ради з науково-методичної роботи та забезпечення якості вищої освіти факультету фізичної культури

Протокол № 7 від 23 червня 2025 р.

Голова РЗН-МРтаЗЯВО факультету фізичної культури

підпис

Микола ПРОЗАР

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Види та зміст практик.....	3
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництво навчальною психолого-педагогічною практикою.....	4
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва навчальною ознайомлювальною педагогічною практикою	7
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва навчально-польовими зборами.....	10
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.....	14
Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.....	15
Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами практики ...	18
Бази практик.....	19
Формування професійно-практичних компетентностей майбутніх фахівців у процесі проходження практики.....	20
Програмні результати навчання у процесі проходження практик.....	26
Рекомендовані навчально-методичні джерела для здобувачів вищої освіти-практикантів	36

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Практика студентів вищих навчальних закладів України є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття й удосконалення практичних навичок та умінь за відповідним напрямом чи спеціальністю.

1.2 Метою навчальних і виробничих практик, що передбачені навчальним планом підготовки фахівців за навчальним планом першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), предметна спеціальність 014.16 Середня освіта (Захист України) освітньо-професійна програма «Середня освіта (Захист України)», є закріплення теоретико-методичних знань, вмінь і навичок здобувачів вищої освіти з наступних навчальних дисциплін: теорія і методика викладання гімнастики, теорія і методика викладання рухливих ігор і забав, теорія і методика викладання спортивних ігор, теорія і методика викладання легкої атлетики, психології, педагогіки та теорії і методики фізичного виховання, що були отримані в процесі навчання на факультеті фізичної культури, формування та розвиток професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах основної (базової) та профільної середньої школи, оволодіння студентами сучасними методами, формами організації фізичного виховання різних вікових категорій, знаряддями праці їх майбутньої професійної діяльності.

1.3 Практика студентів факультету фізичної культури проводиться на основі Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МО України від 08.04.1993 р. за № 93, листів Міністерства освіти і науки України від 05.12.2003 р. за №14/18.2-2097 «Про фахову (переддипломну) практику студентів вищих педагогічних закладів за місцем майбутнього працевлаштування» та від 07.02.2009 р. за №1/9-93 «Про практичну підготовку студентів», Закону України «Про вищу освіту», державного стандарту вищої освіти зазначеної спеціальності, освітньо-професійної програми, навчальних планів та Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

2. ВИДИ І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), предметна спеціальність 014.16 Середня освіта (Захист України) освітньо-професійна програма «Середня освіта (Захист України)» предметна спеціальність А4.11 Середня освіта (Фізична культура) денної форми навчання організовуються і проводяться наступні види практик:

- навчальна психолого-педагогічна практика (2 курс, 4 семестр, 2 тижні, 3 кредити ЄКТС, що складає 90 годин);
- навчальна ознайомлювальна педагогічна практика (3 курс, 6 семестр, 2 тижні, 3 кредити ЄКТС, що складає 90 годин);
- навчально-польові збори (3 курс, 6 семестр, 2 тижні, 3 кредити ЄКТС, що складає 90 годин);
- виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти (4 курс, 7 семестр, 5 тижнів, 7,5 кредитів ЄКТС, що складає 225 годин);
- виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти (4 курс, 8 семестр, 5 тижнів, 7,5 кредитів ЄКТС, що складає 225 годин).

2.1 Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва навчальною психолого-педагогічною практикою

База практики – заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільського, України.

Мета навчальної психолого-педагогічної практики:

з психології: закріплення студентами теоретичних знань і практичних вмінь, отриманих при вивченні психолого-педагогічних дисциплін, та розвиток їх умінь і навичок використовувати відповідні знання у процесі організації навчально-виховної роботи у майбутній професійній діяльності.

з педагогіки: адаптація студентів до умов їх майбутньої професійної діяльності; пізнання закономірностей професійної діяльності, закладання основ творчого оволодіння способами її організації; виховання у студентів потреби у професійному самовдосконаленні; формування професійних компетентностей.

Основні завдання практики:

з педагогіки:

- закріпити, поглибити і збагатити знання з педагогіки, навички їх застосування при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- формувати і розвивати у майбутніх учителів загально-педагогічні вміння й навички та професійно значущі якості особистості;
- виховувати у студентів стійкий інтерес і любов до професії вчителя, потребу в педагогічній самоосвіті;
- створювати умови для професійного самовдосконалення студентів, розвитку їх творчих здібностей;
- знайомити із сучасним станом освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; з передовим педагогічним досвідом;
- залучати студентів до самостійного розв'язання посильних освітніх завдань.

Керівництво практикою: кафедра педагогіки та менеджменту освіти, кафедра психології освіти.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			
Навчальна психолого-педагогічна практика	4	(2 тижні)	Залік

Критерії оцінювання навчальної психолого-педагогічної практики:

Змістовий модуль 1. Педагогіка 45-50 балів

Завдання практики з педагогіки виконано в повному обсязі. Студент вміє застосовувати і творчо використовувати педагогічні знання, пов'язані з особливостями педагогічної діяльності, проявляє творчість при виконанні завдань. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. Щоденник оформлено охайно, відповідно до поданих у програмі та методичних рекомендаціях вимог. Зміст записів та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики. Студент активний під час захисту практики, демонструє знання щодо організації освітнього процесу.

41-44 бали

Завдання виконано правильно, але недостатньо повно (відсутні власні міркування з приводу організації освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, або відсутні узагальнені результати окремих видів робіт). Виявлено вміння студента застосовувати педагогічні знання, пов'язані з особливостями педагогічної діяльності. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Записи та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики, однак є незначні відхилення від вимог до їх оформлення. Студент активний під час захисту практики, демонструє знання щодо організації освітнього процесу.

38-40 балів

Завдання практики з педагогіки виконано з незначними помилками, записи достатньою мірою розкривають зміст програмних завдань. Студент дав відповіді на поставлені питання, однак не проявив творчого підходу до виконання завдань. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, однак є порушення щодо оформлення звітної документації. Студент бере участь в обговоренні результатів практики під час захисту практики, демонструє знання щодо організації освітнього процесу.

34-37 балів

Завдання практики з педагогіки виконано, зібраний матеріал відповідає переліку, визначеному програмою; однак у оформленні звітної документації не витримані всі вимоги, записи спостереження поверхові та стислі, трапляються помилки щодо вживання професійної термінології. Студент бере участь в обговоренні результатів практики під час захисту практики, демонструє поверхові знання щодо організації освітнього процесу.

30-33 бали

Всі завдання практики з педагогіки виконано поверхово, допущені неточності, помилки. У звітній документації є всі матеріали, але у їхньому оформленні наявні порушення вимог, трапляються помилки щодо вживання професійної термінології. Студент відповідає на запитання під час захисту практики, однак демонструє поверхові знання щодо організації освітнього процесу.

18-29 балів (не зараховано)

Студент-практикант має пропуски у проходженні практики, про що свідчить відсутність записів у щоденнику. Наявні записи не відповідають визначеним у програмі завданням. Зібрані матеріали подані переважно у вигляді ксерокопій.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програми практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на

проходження практики повторно за умов, визначених Університетом та погоджених із базою практики. Здобувача вищої освіти, який вдруге отримав негативну оцінку з практики, відраховують з Університету.

Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано» / «незадовільно» за результатами захисту звіту про практику, відраховують з Університету за невиконання навчального плану.

2.2 Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва навчальною ознайомлювальною педагогічною практикою

База практики – заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільського, України.

Метою практики є здійснення якісної практичної підготовки здобувачів вищої освіти до самостійного і творчого виконання основних професійно-педагогічних функцій помічника вчителя „Захисту України„ у реальному процесі навчання у ЗЗСО.

Завдання практики:

- формування професійних здібностей майбутнього вчителя фізичної культури у відповідності з сучасними вимогами працівника педагогічної освіти;
- формування у студента інтересу до обраної професії;
- уміння поєднувати теоретичні знання з теорії і методики фізичного виховання та методик викладання відповідних дисциплін з практичною діяльністю навчання і виховання учнів загальноосвітньої школи необхідного рівня рухових вмінь та навичок і рівня розвитку фізичних якостей;
- забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами їх організації;
- виховання у студентів потреби систематично оновлювати свої знання з основ фізичної реабілітації і фізичної культури з творчим застосуванням їх у процесі самостійної рухової діяльності та оволодіння первинними навичками професійної діяльності;
- закріплення, поглиблення і збагачення знань із гуманітарних та соціально-економічних, природничо-наукових та професійних навчальних дисциплін і їх застосування при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- формування і розвиток у майбутніх вчителів фізичної культури педагогічних умінь і навичок та професійно значущих якостей особистості;
- виховання у студентів стійкої потреби в педагогічній самоосвіті;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- розвиток у студентів вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;

- виховання інтересу студентів у формуванні потреби у фізичному самовдосконаленні учнів;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в школі та з передовим педагогічним досвідом.

Керівництво практикою: кафедра теорії і методики фізичного виховання.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			
навчальна ознайомлювальна педагогічна практика	6	(2 тижні,)	Залік

Практична діяльність здобувачів вищої освіти оцінюється з урахуванням творчого підходу до навчально-методичної та організаційної роботи, якості підготовки звітної документації та шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

Оцінки студентам виставляються безпосередньо під час практичного проведення роботи. Загальну оцінку студентам виставляє комісія за підсумками практики. Оцінка з практики відповідає загальноприйнятим у вищій школі критеріям.

Користуючись рекомендаціями Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка всі види практик в університеті виставляється за 100-бальною шкалою.

ЗМ = 100 балів.

№ з/п	Види діяльності	Бали
	Обов'язкові	
1.	Якість написання розгорнутих планів-конспектів підготовчої та заключної частин уроку: - чітке формулювання мети уроку відповідно до модуля, теми та завдань уроку; - збереження логіки та дотримання послідовності основних етапів	10

	уроку; - змістовність відповідно до характеристики класу; - наявність наочних матеріалів, мультимедійних засобів навчання	
2.	Відвідування бази практики, здійснення аналізу уроку, хронометражу занять з подальшим розрахунком загальної та моторної щільності уроку. В умовах змішаної та дистанційної форми навчання перегляд та аналіз уроків здійснюється з застосуванням технологій дистанційного заняття. «0» - студент не займався аналізом спостережень уроків; «5» - аналіз не змістовний; «10» - аналіз змістовий, але існують помилки в розрахунках моторної та загальної щільності; «15» - аналіз змістовний	15
5.	Підсумкова оцінка за ведення щоденника	10
6.	Підсумкова оцінка за захист звітів	10
Заохочувальні бали*		
1.	підготовка наукової публікації	5
2.	волонтерська діяльність	5
3.	Представлення відеоматеріалу зустрічі здобувачів освіти зі студентом переможцем чи призером Чемпіонатів Світу, Європи, України, діючим МСМК, МС, КМС	10

*Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (Порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка), зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді
- отримання сертифікату судді 1-ї, 2-ї або національної категорії у своєму виді спорту або суміжних видах.

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- волонтерська діяльність;
- підготовка школярів-призерів інтелектуальних та творчих конкурсів.

Підсумки складання заліку

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	Високий (творчо-професійний)	зараховано
82-89	B	дуже добре	Достатній (алгоритмічно-дієвий)	
75-81	C	добре		
67-74	D	задовільно	Середній (репродуктивний)	
60-66	E	достатньо		
35-59	FX	Незадовільно	Низький (понятійний)	Не зараховано
1-34	F	Незадовільно		

2.3 Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва навчально-польові збори (3 курс, 6 семестр, **2 тижні**, 3 кредити ЄКТС, що складає 90 годин)

База Навчально-польові збори/заняття і навчально-тренувальні заняття проводяться з метою практичного закріплення рівня знань, умінь та навичок

3-х денні (18 годин) навчально-польові збори/заняття та навчальнотренувальні заняття проводяться на базах військових частин, центрів комплектування та соціальної підтримки (військових комісаріатів), лікувально-оздоровчих установ, базових навчальних закладів та навчальних закладів.

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Метою практики є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок щодо вивчення Статутів Збройних Сил України, загальної військової підготовки молоді.

Завдання практики:

– сформувати у здобувачів вищої освіти знання, сприяти вихованню професійно-педагогічних навичок і вмінь для здійснення наступних видів діяльності, знати і вміти застосовувати на практиці:

– набуття студентами необхідних знань, умінь та навичок для підготовки молоді до захисту України, орієнтації молоді до служби у Збройних Силах та інших утворених відповідно до законів України військових формувань;

– отримання знань про функції Збройних Сил, інших складових сил безпеки та сил оборони, їхні характерні особливості.

У результаті проходження навчально-польових зборів студент повинен знати:

– форми і методи проведення загальновійськової підготовки учнівської молоді;

– сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби загальновійськової підготовки молоді;

– організацію та бойове призначення підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України;

– методику роботи з особовим складом в підрозділі, Статути Збройних Сил України;

– правила субординації у військовому колективі;

– вимоги та порядок виконання стройових прийомів військовослужбовцями;

– засоби та методи військово-патріотичного виховання молоді вміти: – використовувати форми і методи організації та проведення загальновійськової підготовки учнівської молоді;

– володіти сучасними методами військово-прикладної та загальновійськової підготовки;

– застосовувати на практиці основні положення Воєнної доктрини України і Стратегії національної безпеки України;

– володіти методами і прийомами з організації стройової підготовки; виконувати стройові прийоми на місці, під час руху та в складі підрозділу;

– діяти соціально відповідально та свідомо; виявляти національну й особистісну гідність, громадянську свідомість та активність;

– володіти прийомами підготовки молоді до служби в лавах Збройних сил України. Форма підсумкового контролю – залік.

Керівництво практикою: кафедра теорії і методики фізичного виховання.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за	Форма підсумкового

		графіком навчального процесу	контролю
Денна форма навчання			
навчально-польові збори	6	(2 тижні)	залік

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання навчально-польових зборів (НПЗ) з предмету "Захист України" визначаються на основі показників засвоєння навчального матеріалу, практичних навичок та теоретичної підготовки. Оцінка за НПЗ впливає на загальну оцінку з предмету, а також може враховувати результати навчання за семестри.

Основні критерії оцінювання:

Засвоєння навчального матеріалу:

Оцінюється знання теоретичного матеріалу, розуміння основних понять, термінів, а також вміння застосовувати їх на практиці.

Практичні навички:

Оцінюється виконання нормативів, прийомів, вправ, завдань, які передбачені програмою НПЗ. Оцінка залежить від кількості та якості виконаних завдань, а також від їх відповідності встановленим вимогам.

Дисципліна та ставлення до навчання:

Оцінюється дисциплінованість під час занять, активність, старанність, відповідальне ставлення до виконання завдань.

Взаємодія в групі:

Оцінюється вміння працювати в команді, допомагати іншим, дотримуватися правил та інструкцій.

Дотримання техніки безпеки:

Оцінюється знання та дотримання правил техніки безпеки під час виконання практичних завдань.

Приклад критеріїв оцінювання окремих вправ та нормативів:

9 балів:

Виконання нормативів з оцінкою "9-12" балів, а решта - не нижче "6" балів, або 50% нормативів виконано на "9-12" балів, а решта - не нижче "6" балів.

8 балів:

Виконання нормативів з оцінкою "8-12" балів, а решта - не нижче "5" балів, або 50% нормативів виконано на "8-12" балів, а решта - не нижче "5" балів.

7 балів:

Виконання нормативів з оцінкою "7-12" балів, а решта - не нижче "4" балів, або 50% нормативів виконано на "7-12" балів, а решта - не нижче "4" балів.

6 балів:

Виконання 50% нормативів на "6-12" балів, та один з них не нижче "3" балів.

5 балів:

Виконання 50% нормативів на "5-12" балів, та один з них не нижче "2" балів.

4 бали:

Виконання 50% нормативів на "4-12" балів, та один з них не нижче "1-3" балів.

3 бали:

Два і більше нормативів виконано на "3" бали.

2 бали:

Два і більше нормативів виконано на "2" бали.

1 бал:

Два і більше нормативів виконано на "1" бал.

Важливо: Оцінка за НПЗ може впливати на загальну оцінку з предмету, а також враховувати попередні оцінки за семестри. Зазвичай, оцінка за НПЗ не може бути нижчою за 3 бали, якщо учень має позитивні оцінки за семестри.

Крім того, вчителі можуть розробляти власні критерії оцінювання, які враховують специфіку конкретних НПЗ та індивідуальні особливості учнів.

2.4 Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти

База практики – заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільського, України.

Метою проходження виробничої педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти є здійснення якісної практичної підготовки студентів до самостійного і творчого виконання основних професійно-педагогічних функцій вчителів „Захисту України„ в освітньому процесі у 10-11 класах.

Завдання практики:

- формування професійних здібностей і психологічних якостей особистості майбутнього вчителя фізичної культури у відповідності з сучасними вимогами працівника педагогічної освіти;
- формування у студента інтересу до обраної професії;
- уміння поєднувати теоретичні знання з педагогіки, психології, теорії і методики фізичного виховання та методик викладання відповідних дисциплін з практичною діяльністю навчання і виховання учнів загальноосвітньої школи необхідного рівня рухових вмінь та навичок і рівня розвитку фізичних якостей;
- забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами їх організації;
- вміння вирішувати конкретні психолого-педагогічні та методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу;
- виховання у студентів потреби систематично оновлювати свої знання з основ фізичної реабілітації і фізичної культури з творчим застосуванням їх у процесі самостійної рухової діяльності та оволодіння первинними навичками професійної діяльності;
- закріплення, поглиблення і збагачення знань із гуманітарних та соціально-економічних, природничо-наукових та професійних навчальних дисциплін і їх застосування при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- формування і розвиток у майбутніх вчителів фізичної культури педагогічних умінь і навичок та професійно значущих якостей особистості;
- виховання у студентів стійкої потреби в педагогічній самоосвіті;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- розвиток у студентів вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;
- виховання інтересу студентів у формуванні потреби у фізичному самовдосконаленні учнів;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в школі та з передовим педагогічним досвідом.

Керівництво практикою: кафедра теорії і методики фізичного виховання.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти	7	(6 тижнів)	Диференційований залік

2.5 Загальна характеристика бази, цілей та завдань й керівництва виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти

База практики – заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільського, України.

Метою проходження виробничої педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти є удосконалення практичної підготовленості студентів до самостійного і творчого виконання основних професійно-педагогічних функцій вчителів фізичної культури в освітньому процесі старшої школи (10-11 класи).

Завдання практики:

- формування професійних здібностей і психологічних якостей особистості вчителя фізичної культури у відповідності з сучасними вимогами до працівника педагогічної освіти;
- зміцнення інтересу в студента до обраної професії;
- формування навички вирішувати конкретні психолого-педагогічні та методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу з учнями старших класів;
- виховання у студентів потреби систематично оновлювати свої знання з фізичної культури з творчим застосуванням їх у процесі самостійної рухової діяльності та удосконалення навичок професійної діяльності з старшокласниками;
- удосконалення у практикантів-вчителів фізичної культури в старших класах педагогічних умінь і навичок та професійно значущих якостей особистості;
- виховання у студентів стійкої потреби в педагогічній самоосвіті та вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- розвиток у студентів вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;

- виховання інтересу студентів у формуванні потреби у фізичному самовдосконаленні учнів;

- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі та з передовим педагогічним досвідом.

Керівництво практикою: кафедра теорії і методики фізичного виховання.

Згідно графіку навчального процесу навчальних планів практики мають таку тривалість і терміни проведення

Види практик	Семестр	Терміни проведення за графіком навчального процесу	Форма підсумкового контролю
Денна форма навчання			
Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти	8	(10 тижнів)	Диференційований залік

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підведення підсумків практики відбувається на останньому етапі практики. Звітна документація подається здобувачами вищої освіти на кафедру для перевірки упродовж трьох днів після закінчення практики. Результати практики узагальнюються публічно на звітній конференції із захисту практики, що відбувається у присутності комісії, до складу якої входять керівники практики від закладу вищої освіти і, за можливості, від баз практики, викладачі кафедр.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти здобувачів вищої освіти завершується диференційованим заліком. Оцінка ставиться за виконання студентами усіх вимог програми практики та якість звітної документації на основі результатів захисту перед комісією. Вона є комплексною, її структурними компонентами є:

1. Фахова підготовка – 60 балів.
2. Підготовка з педагогіки – 20 балів.

3. Підготовка з психології – 20 балів.

Оцінка 90-100 балів “відмінно” ставиться студенту, який на високому рівні» виконав в повному обсязі програму практики, проявив при цьому вміння (опираючись на теоретичні знання) правильно вирішувати мету та завдання уроку, проявив в роботі самостійність та творчий підхід, який своєчасно готував і подавав до перевірки документи практики.

Оцінка 82-89 75-81 балів “добре” ставиться студенту, який повністю виконав програму практики. Проявив вміння (опираючись на теоретичні знання) визначати завдання та організацію уроку, знаходити засоби їх вирішення. Він ініціативний, але при виконанні окремих розділів програми практики допустив незначні помилки.

Оцінка 67-74 , 60-66 балів “задовільно” ставиться студенту, який виконав в загальні програму практики, але не виявив глибоких знань, не в повній мірі оволодів вмінням їх використовувати, допускав помилки в проведенні окремих видів робіт практики.

Оцінка 35-59 балів “незадовільно” ставиться студенту, який не виконав основні завдання програми практики, не оволодів теоретичними знаннями, вміннями ставити і вирішувати конкретні завдання уроку та роботи вчителя фізичної культури, не навчився встановлювати педагогічний контакт з учнями, не своєчасно подав документи практики з значними зауваженнями.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
		екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
67-74	D (задовільно)	задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення		

	навчального матеріалу кредитного модуля)		

3. БАЗИ ПРАКТИК

3.1 Навчальні та виробничі практики здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань А Освіта спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметна спеціальність А4.11 Середня освіта (Фізична культура) повинні проводитись на таких базах: заклади загальної середньої освіти, шкільні спортивні секції, кафедри факультету фізичної культури (при змішаній та дистанційних формах навчання) .

3.2 Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (факультет фізичної культури) щорічно укладає угоди із базами практики про проходження практики студентами.

3.3 Базами практики можуть бути визначені навчальні заклади, що знаходяться у м. Кам'янець-Подільський та населених пунктах Хмельницької й інших областей України, незалежно від їх організаційно-правових форм власності, при умові їх належного кадрового, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення.

3.4 Студенти факультету фізичної культури можуть самостійно обирати для себе базу практики і пропонувати її для використання лише при умові погодження всіх питань з керівництвом факультету й університету та керівництвом бази практики.

4. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Навчальна психолого-педагогічна практика

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх і військових наук, педагогіки та військово-патріотичного виховання й характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК 2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 2 Здатність моделювати зміст уроків відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів у закладі загальної середньої освіти, а також здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей.

СК 3 Здатність використовувати та вдосконалювати власну систему знань та умінь із захисту України, психології та педагогіки, методики навчання предмету «Захист України» у професійній діяльності.

СК 5 Здатність самостійно проводити навчальні заняття та позаурочні заходи із захисту України з учнями закладів загальної середньої освіти, професійної освіти, загальноосвітніх установ.

СК 7 Здатність узагальнювати, систематизувати та структурувати навчальний матеріал з предмету, усвідомлювати та грамотно відтворювати його.

СК 8 Здатність до рівноправної й особистісно орієнтованої взаємодії з дітьми під час організації освітнього процесу з захисту України в закладі загальної середньої освіти, зокрема із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям і підтримки тих, хто має особливі освітні потреби (компетентність педагогічного партнерства).

СК9 Здатність планувати та організовувати процес навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення предмета «Захист України».

СК13 Здатність проектувати зміст уроків, позаурочних заходів захисту України, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей.

СК 15 Здатність планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність у процесі викладання захисту України; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей.

Навчальна ознайомлювальна педагогічна практика

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх і військових наук, педагогіки та військово-патріотичного виховання й характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК 2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 2 Здатність моделювати зміст уроків відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів у закладі загальної середньої освіти, а також здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей.

СК 3 Здатність використовувати та вдосконалювати власну систему знань та умінь із захисту України, психології та педагогіки, методики навчання предмету «Захист України» у професійній діяльності.

СК 5 Здатність самостійно проводити навчальні заняття та позаурочні заходи із захисту України з учнями закладів загальної середньої освіти, професійної освіти, загальноосвітніх установ.

СК 7 Здатність узагальнювати, систематизувати та структурувати навчальний матеріал з предмету, усвідомлювати та грамотно відтворювати його.

СК 8 Здатність до рівноправної й особистісно орієнтованої взаємодії з дітьми під час організації освітнього процесу з захисту України в закладі загальної середньої освіти, зокрема із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям і підтримки тих, хто має особливі освітні потреби (компетентність педагогічного партнерства).

СК9 Здатність планувати та організовувати процес навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення предмета «Захист України».

СК13 Здатність проєктувати зміст уроків, позаурочних заходів захисту України, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей.

СК 15 Здатність планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність у процесі викладання захисту України; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей.

Навчально-польові збори (НПЗ)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх і військових наук, педагогіки та військово-патріотичного виховання й характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК 2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 2 Здатність моделювати зміст уроків відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів у закладі загальної середньої освіти, а також здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей.

СК 3 Здатність використовувати та вдосконалювати власну систему знань та умінь із захисту України, психології та педагогіки, методики навчання предмету «Захист України» у професійній діяльності.

СК 5 Здатність самостійно проводити навчальні заняття та позаурочні заходи із захисту України з учнями закладів загальної середньої освіти, професійної освіти, загальноосвітніх установ.

СК 6 Здатність до професійної орієнтації молоді щодо служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

СК 7 Здатність узагальнювати, систематизувати та структурувати навчальний матеріал з предмету, усвідомлювати та грамотно відтворювати його.

СК9 Здатність планувати та організовувати процес навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення предмета «Захист України».

СК13 Здатність проєктувати зміст уроків, позаурочних заходів захисту України, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей.

СК 15 Здатність планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність у процесі викладання захисту України; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх і військових наук, педагогіки та військово-патріотичного виховання й характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 1 Здатність забезпечувати здобуття здобувачами освіти з Захисту України державною мовою, використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності (мовно-комунікативна компетентність).

СК 2 Здатність моделювати зміст уроків відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів у закладі загальної середньої освіти, а також здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей.

СК 3 Здатність використовувати та вдосконалювати власну систему знань та умінь із захисту України, психології та педагогіки, методики навчання предмету «Захист України» у професійній діяльності.

СК 4 Здатність аналізувати сучасні концепції навчання й виховання та ефективно застосовувати їх у процесі викладання захисту України.

СК 5 Здатність самостійно проводити навчальні заняття та позаурочні заходи із захисту України з учнями закладів загальної середньої освіти, професійної освіти, загальноосвітніх установ.

СК 6 Здатність до професійної орієнтації молоді щодо служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним

законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

СК 7 Здатність узагальнювати, систематизувати та структурувати навчальний матеріал з предмету, усвідомлювати та грамотно відтворювати його.

СК 8 Здатність до рівноправної й особистісно орієнтованої взаємодії з дітьми під час організації освітнього процесу з захисту України в закладі загальної середньої освіти, зокрема із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям і підтримки тих, хто має особливі освітні потреби (компетентність педагогічного партнерства).

СК9 Здатність планувати та організовувати процес навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення предмета «Захист України».

СК 10 Здатність створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час організації освітнього процесу з захисту України в закладі загальної середньої освіти, яке передбачає педагогічну підтримку дітей із особливими освітніми потребами.

СК 11 Здатність обирати, вдосконалювати та застосовувати відповідне доцільне методичне і дидактичне забезпечення освітнього процесу.

СК 12 Здатність до доцільного використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій у процесі навчання захисту України та професійній діяльності загалом.

СК13 Здатність проектувати зміст уроків, позаурочних заходів захисту України, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей.

СК14 Здатність здійснювати діагностику навчальних досягнень учнів закладів середньої освіти із захисту України, контроль й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання предмету.

СК 15 Здатність планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність у процесі викладання захисту України; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей.

СК 16 Здатність застосовувати методи наукового пізнання, інновації та сучасні дієві підходи до розв'язання проблем у професійній діяльності в закладі загальної середньої освіти, виходячи із положень документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх і військових наук, педагогіки та військово-патріотичного виховання й характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні компетентності:

СК 1 Здатність забезпечувати здобуття здобувачами освіти з Захисту України державною мовою, використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності (мовно-комунікативна компетентність).

СК 2 Здатність моделювати зміст уроків відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів у закладі загальної середньої освіти, а також здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей.

СК 3 Здатність використовувати та вдосконалювати власну систему знань та умінь із захисту України, психології та педагогіки, методики навчання предмету «Захист України» у професійній діяльності.

СК 4 Здатність аналізувати сучасні концепції навчання й виховання та ефективно застосовувати їх у процесі викладання захисту України.

СК 5 Здатність самостійно проводити навчальні заняття та позаурочні заходи із захисту України з учнями закладів загальної середньої освіти, професійної освіти, загальноосвітніх установ.

СК 6 Здатність до професійної орієнтації молоді щодо служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

СК 7 Здатність узагальнювати, систематизувати та структурувати навчальний матеріал з предмету, усвідомлювати та грамотно відтворювати його.

СК 8 Здатність до рівноправної й особистісно орієнтованої взаємодії з дітьми під час організації освітнього процесу з захисту України в закладі загальної середньої освіти, зокрема із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям і підтримки тих, хто має особливі освітні потреби (компетентність педагогічного партнерства).

СК9 Здатність планувати та організовувати процес навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення предмета «Захист України».

СК 10 Здатність створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час організації освітнього процесу з захисту України в закладі загальної середньої освіти, яке передбачає педагогічну підтримку дітей із особливими освітніми потребами.

СК 11 Здатність обирати, вдосконалювати та застосовувати відповідне доцільне методичне і дидактичне забезпечення освітнього процесу.

СК 12 Здатність до доцільного використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій у процесі навчання захисту України та професійній діяльності загалом.

СК13 Здатність проєктувати зміст уроків, позаурочних заходів захисту України, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей.

СК14 Здатність здійснювати діагностику навчальних досягнень учнів закладів середньої освіти із захисту України, контроль й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання предмету.

СК 15 Здатність планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність у процесі викладання захисту України; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей.

СК 16 Здатність застосовувати методи наукового пізнання, інновації та сучасні дієві підходи до розв'язання проблем у професійній діяльності в закладі загальної середньої освіти, виходячи із положень документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК

Навчальна психолого-педагогічна практика

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Знає психолого-педагогічні теорії навчання, концептуальні засади шкільної освіти в галузі захисту України, цілі і завдання навчання предмету в закладах загальної середньої освіти; наукові основи шкільного курсу захисту України.

ПРН 5 Знає сучасні концепції навчання й виховання, актуальні питання педагогіки та методики навчання захисту України, традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології

навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 6 Знає раціональні прийоми розумових дій, основні вербальні та невербальні прийоми і засоби впливу на суб'єктів навчання.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час організації освітнього процесу; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо захисту України; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях захисту України для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 9 Знає особливості змістових ліній шкільного курсу захисту України, спеціальні методики навчання конкретних тем у закладах загальної середньої освіти в умовах диференційованого навчання.

ПРН 14 Знає вимоги до оформлення документації, основні закономірності побудови документів для забезпечення освітнього процесу та вміє практично застосувати такі знання.

ПРН 15 Вміє враховувати вихідні дані й індивідуальні особливості дітей при прогнозуванні результатів захисту України на кожний рік навчання, а поставлені завдання і можливості дітей при прогнозуванні результатів на певний навчальний семестр.

ПРН 16 Уміє доцільно підбирати, адаптувати та використовувати традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу; методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 17 Уміє використовувати методи та технології навчання, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання у конкретних умовах; проєктує і проводить уроки із захисту України з урахуванням специфіки освітніх цілей, контингенту учнів.

ПРН 18 Уміє використовувати різноманітні форми, методи, прийоми, засоби діагностики навчальних досягнень із захисту України, контролю й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 19 Уміє застосовувати на практиці різноманітні підходи для підготовки учнів до захисту України, професійної орієнтації молоді до служби у

Збройних Силах України та інших військових формуваннях, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

Навчальна ознайомлювальна педагогічна практика

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Знає психолого-педагогічні теорії навчання, концептуальні засади шкільної освіти в галузі захисту України, цілі і завдання навчання предмету в закладах загальної середньої освіти; наукові основи шкільного курсу захисту України.

ПРН 5 Знає сучасні концепції навчання й виховання, актуальні питання педагогіки та методики навчання захисту України, традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 6 Знає раціональні прийоми розумових дій, основні вербальні та невербальні прийоми і засоби впливу на суб'єктів навчання.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час організації освітнього процесу; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо захисту України; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях захисту України для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 9 Знає особливості змістових ліній шкільного курсу захисту України, спеціальні методики навчання конкретних тем у закладах загальної середньої освіти в умовах диференційованого навчання.

ПРН 14 Знає вимоги до оформлення документації, основні закономірності побудови документів для забезпечення освітнього процесу та вміє практично застосувати такі знання.

ПРН 16 Уміє доцільно підбирати, адаптувати та використовувати традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу; методи і прийоми,

технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 17 Уміє використовувати методи та технології навчання, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання у конкретних умовах; проектує і проводить уроки із захисту України з урахуванням специфіки освітніх цілей, контингенту учнів.

ПРН 18 Уміє використовувати різноманітні форми, методи, прийоми, засоби діагностики навчальних досягнень із захисту України, контролю й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 19 Уміє застосовувати на практиці різноманітні підходи для підготовки учнів до захисту України, професійної орієнтації молоді до служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

Навчально-польові збори

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Знає психолого-педагогічні теорії навчання, концептуальні засади шкільної освіти в галузі захисту України, цілі і завдання навчання предмету в закладах загальної середньої освіти; наукові основи шкільного курсу захисту України.

ПРН 5 Знає сучасні концепції навчання й виховання, актуальні питання педагогіки та методики навчання захисту України, традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 6 Знає раціональні прийоми розумових дій, основні вербальні та невербальні прийоми і засоби впливу на суб'єктів навчання.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час організації освітнього процесу; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо захисту України; використовувати технології розвитку в дітей

критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях захисту України для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 11 Володіє новими формами, методами та засобами вивчення предмета «Захист України», спрямованими на опанування загальними компетенціями, спеціальними вміннями та навичками, необхідними для формування ціннісних орієнтирів у межах військово-патріотичного виховання учнівської молоді.

ПРН 12 Вміє створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища для дітей із особливими освітніми потребами під час організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 13 Уміє продемонструвати та застосовувати знання Воєнної доктрини України та Стратегії національної безпеки України для розв'язування компетентнісних і типових завдань.

ПРН 16 Уміє доцільно підбирати, адаптувати та використовувати традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу; методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 17 Уміє використовувати методи та технології навчання, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання у конкретних умовах; проєктує і проводить уроки із захисту України з урахуванням специфіки освітніх цілей, контингенту учнів.

ПРН 18 Уміє використовувати різноманітні форми, методи, прийоми, засоби діагностики навчальних досягнень із захисту України, контролю й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРН 19 Уміє застосовувати на практиці різноманітні підходи для підготовки учнів до захисту України, професійної орієнтації молоді до служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Вміє застосовувати теоретичне моделювання при формуванні змісту уроків та інших форм фізичної культури дітей з урахуванням вікових особливостей, персональних здібностей, інтересів, потреб і мотивів.

ПРН 5 Володіє та практично реалізує педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для навчання дітей застосовувати набуті знання при реалізації базових і нових видів рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 7 Вміє орієнтуватись в інформаційному просторі фізичної культури, здійснювати пошук і критичний аналіз одержаної інформації, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності; добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час визначених форм фізичної культури; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо фізичної культури; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях із фізичної культури для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 9 Вміє тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості, на засадах усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, а також керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 10 Застосовує механізми суб'єкт-суб'єктного підходу в практичній діяльності, вміє координувати і стимулювати навчально-пізнавальну діяльність дітей, підтримання їх прагнень до розкриття індивідуальних здібностей, можливостей і саморозвитку, в тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям та підтримки тих, хто має особливі освітні потреби.

ПРН 11 Вміє організовувати освітнє середовище для занять фізичною культурою, враховуючи правила безпеки життєдіяльності, протиепідемічні, санітарні норми і правила, а також проводити профілактичні заходи зі збереження й зміцнення здоров'я дітей та надавати (у випадку необхідності) домедичну допомогу дітям, іншим учасникам освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 12 Вміє створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм

фізичної культури, передусім забезпеченням сприятливих умов для реалізації фізичної активності дітей із особливими освітніми потребами.

ПРН 13 Вміє використовувати набуті знання і рекомендації, інновації фахівців щодо організації різних форм фізичної культури та діяльності дітей під час їх реалізації в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 14 Знає вимоги до оформлення документації, основні закономірності побудови документів для забезпечення освітнього процесу та вміє практично застосувати такі знання.

ПРН 15 Вміє враховувати вихідні дані й індивідуальні особливості дітей при прогнозуванні результатів фізичної культури на кожний рік навчання, а поставлені завдання і можливості дітей при прогнозуванні результатів на певний навчальний семестр і чверть.

ПРН 16 Проєктує зміст уроків фізичної культури для учнів початкової, основної школи та позаурочних форм із урахуванням вимог державного стандарту освіти, освітніх потреб і попередніх результатів розвитку та навчання дітей.

ПРН 17 Використовує сучасну аналітику та психолого-педагогічні умови оцінювання результатів дітей та забезпечення самооцінювання ними, що стосуються розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань

ПРН 18 Застосовує у професійній діяльності методи наукового пізнання, збирає інформацію, інтерпретує її та робить висновки щодо дієвості освітніх інновацій у фізичній культурі, умов упровадження й інтегрування останніх у власну практику, а при висвітленні результатів власної пошукової діяльності виконує положення документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.

ПРН 19 Здійснює особистий професійний розвиток, ураховуючи індивідуальні професійні потреби, чинні вимоги та моніторинг результатів, а також взаємодіє з іншими вчителями закладу загальної середньої освіти як рівноправний партнер.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти

ПРН 3 Здійснює під час професійної діяльності усну та письмову комунікацію державною мовою, а також спроможний використати знання іноземної мови.

ПРН 4 Вміє застосовувати теоретичне моделювання при формуванні змісту уроків та інших форм фізичної культури дітей з урахуванням вікових особливостей, персональних здібностей, інтересів, потреб і мотивів.

ПРН 5 Володіє та практично реалізує педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для навчання дітей застосовувати набуті знання при реалізації базових і нових видів рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 7 Вміє орієнтуватись в інформаційному просторі фізичної культури, здійснювати пошук і критичний аналіз одержаної інформації, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності; добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей.

ПРН 8 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час визначених форм фізичної культури; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо фізичної культури; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях із фізичної культури для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 9 Вміє тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поціновування кожного як особистості, на засадах усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, а також керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 10 Застосовує механізми суб'єкт-суб'єктного підходу в практичній діяльності, вміння координувати і стимулювати навчально-пізнавальну діяльність дітей, підтримання їх прагнень до розкриття індивідуальних здібностей, можливостей і саморозвитку, в тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям та підтримки тих, хто має особливі освітні потреби.

ПРН 11 Вміє організовувати освітнє середовище для занять фізичною культурою, враховуючи правила безпеки життєдіяльності, протиепідемічні, санітарні норми і правила, а також проводити профілактичні заходи зі збереження й зміцнення здоров'я дітей та надавати (у випадку необхідності)

домедичну допомогу дітям, іншим учасникам освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 12 Вміє створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час реалізації в закладі загальної середньої освіти різних форм фізичної культури, передусім забезпеченням сприятливих умов для реалізації фізичної активності дітей із особливими освітніми потребами.

ПРН 13 Вміє використовувати набуті знання і рекомендації, інновації фахівців щодо організації різних форм фізичної культури та діяльності дітей під час їх реалізації в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 14 Знає вимоги до оформлення документації, основні закономірності побудови документів для забезпечення освітнього процесу та вміє практично застосувати такі знання.

ПРН 15 Вміє враховувати вихідні дані й індивідуальні особливості дітей при прогнозуванні результатів фізичної культури на кожний рік навчання, а поставлені завдання і можливості дітей при прогнозуванні результатів на певний навчальний семестр і чверть.

ПРН 16 Проєктує зміст уроків фізичної культури для учнів початкової, основної школи та позаурочних форм із урахуванням вимог державного стандарту освіти, освітніх потреб і попередніх результатів розвитку та навчання дітей.

ПРН 17 Використовує сучасну аналітику та психолого-педагогічні умови оцінювання результатів дітей та забезпечення самооцінювання ними, що стосуються розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань

ПРН 18 Застосовує у професійній діяльності методи наукового пізнання, збирає інформацію, інтерпретує її та робить висновки щодо дієвості освітніх інновацій у фізичній культурі, умов упровадження й інтегрування останніх у власну практику, а при висвітленні результатів власної пошукової діяльності виконує положення документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.

ПРН 19 Здійснює особистий професійний розвиток, ураховуючи індивідуальні професійні потреби, чинні вимоги та моніторинг результатів, а також взаємодіє з іншими вчителями закладу загальної середньої освіти як рівноправний партнер.

Рекомендовані навчально-методичні джерела для здобувачів вищої освіти-практикантів:

1. Арєф'єв В.Г., Єдинак Г.А. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту) : навчальний посібник для студ.навч. закл. 2-е вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. 384 с.
2. Гозак С.В., Станкевич Т.В.Метод комплексної гігієнічної оцінки уроку фізичної культури у загальноосвітніх навчальних закладах. МОЗ України. Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи. № 17- 2011
3. Дуткевич Т.В., Конькова Т.І., Римар Л.М., Федорчук Е.І.Навчально-педагогічна практика студентів: програма і методичні рекомендації, К.-П. 2008.
4. Закон України. Про освіту. Відомості Верховної Ради України. 2017 р., стаття 380
5. Закон України.Про фізичну культуру та спорт. Відомості Верховної Ради України . 1994 р., № 14, стаття 80.
6. Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 рокуhttps://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
7. Концепція Нової української школи. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
8. Навчальні програми з фізичної культури http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/
9. Наказ Міністерства освіти і науки України, 2009 № 518/674. Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0772-09#Text>
10. Наказ Міністерства освіти і науки України, 2010. № 521. Про затвердження Правил безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0651-10#Text>
- 11.Наказ МОН України № 486 від 21.07.2003 р. «Про систему організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0903-03>
12. Наказом МОЗ України, МОН України N 518/674. Инструкция о распределении учащихся на группы для занятий на уроках физической

культури. Режим доступа:

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE16789.html

13. Нова Українська школа - <https://nus.org.ua>

14. Нова Українська школа. Концептуальні засади - <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

15. Постанова Кабінету Міністрів України. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року. 2020. №1089. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-п>

16. Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text

17. Рекомендації щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спортивної підготовки серед учнівської молоді на період до 2025 року <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0194729-21#Text1>.

18. Солопчук М.С., Бесарабчук Г.В. Виробнича (педагогічна) практика студентів факультету фізичної культури на базі загальноосвітніх навчальних закладів (в умовах кредитно-модульної системи навчання) К.-П.: Аксіома, 2010. 120 с.

19. Солопчук М.С., Бесарабчук Г.В., Солопчук Д.М., Заїкін А.В. Методики фізичного виховання різних груп населення: навчально-методичний посібник : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. 480 с.

20. Солопчук М.С., Боднар А.О., Бесарабчук Г.В., Солопчук Д.М. Теорія фізичного виховання: опорні таблиці : навчально-методичний посібник Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. 148 с.

22. Courséра — технологічна компанія, що працює в галузі освіти <https://coursera.org>

23. Prometheus — український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів, <https://prometheus.org.ua>

24. Панчук Н. П., Потапчук С. М., Поліщук С. В. Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти: для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) освітньо-професійної програми Середня освіта (Фізична культура): навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 98 с.

25. Сайт для викладачів та здобувачів освіти з предмета «Захист України» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://sites.google.com/site/zahist56/>

26. ЗАХИСТ УКРАЇНИ електронний навчально-методичний журнал учителя [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://Zaxuct.at.ua/>
27. Сайт вчителя захисту України НВО № 16 м. Кропивницького Савенка Сергія / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://sites.google.com/a/kirovogradschool16.klasna.com/kabinet-zv/>
28. Дзюба Ігор - учитель предмета «Захист України» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lviv-school32.blogspot.com/>
29. «ЗАХИСТ УКРАЇНИ від Ганни Ягнич / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://jalmu4.blogspot.com/>
30. ЗАХИСТИМОУКРАЇНУ! / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://viktorpoli.blogspot.com/>
31. Електронний збірник дидактичних ігор із предмета «Захист України» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://didacticgameszu.blogspot.com/>
32. Навчальний курс - "Навчання з попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів" (EORE) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://eoreplatform.web.app/dashboard>
33. ВБЕЗПЕЦІ / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://safe.ed-era.com/>
34. ПІДГОТОВКА НАСЕЛЕННЯ ДО ТРО / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://sprotyvg7.com.ua/>